

Nederlauden.

Uit de antwoorden op de aanmerkingen, voorkomende in de processen-verbaal der beraadslagingen van de afdeelingen der tweede kamer van de staten-generaal over het nieuw ontwerp van wet, betreffende de schatkistbiljetten, blijkt, dat dit ontwerp onderscheidene wijzigingen heeft ondergaan, zijnde in van den volgenden inhoud:

Wij WILLEM, enz.

Alzoo wij in overweging hebben genomen, dat het ter bevordering van eenen meer algemeenen omloop van de schatkistbiljetten, daargesteld bij de wet van den 22 november 1830 (*Staatsblad*, n° 81), zal kunnen strekken, indien deze biljetten voortaan ook tot kleiner sommen worden uitgegeven, en dat de aanwijzing van een fonds voor derzelver rentebetaling en aflossing op het vertrouwen in dezelve biljetten van gunstigen invloed kan zijn;

Zoo is het, dat wij, den raad van state gehoord en met gemeen overleg der staten-generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk wij goeuvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. De schatkistbiljetten van f 1000 en f 500 zullen, naar mate van derzelver terugkeering in de schatkist, kunnen worden vervangen door schatkistbiljetten van f 100, f 50 en f 25, welke laatsten zullen worden daargesteld op gelijke wijze als ten aanzien der overige bij de wet van den 22 november 1830 (*Staatsblad*, n° 81) is voorgeschreven.

De beperking tot een millioen gulden van het beloop der schatkistbiljetten van f 50, vervat in art. 16 der wet, wordt ingetrokken; blijvende niettemin het geheele kapitaal der schatkistbiljetten, daarmede begrepen die, bij het eerste gedeelte van dit artikel gemeld, op vijftien millioen gulden bepaald.

2. Over het tegenwoordig jaar 1831 zal eene som van f 450,000 voor de voldoening der renten van de schatkistbiljetten worden aangewezen, en bij de tweede afdeeling van de staatsbegroting voor 1831 zal eene som van f 1,000,000, vijfmaal honderd duizend gulden, zijnde tien ter honderd van het daargestelde kapitaal, worden uitgetrokken voor de renten en intrekking der schatkistbiljetten; al hetgeen van voormelde sommen niet voor verschuldigde renten zal benodigd zijn, zal tot intrekking van schatkistbiljetten worden aangewend; de alzoo ingetrokken schatkistbiljetten zullen vernietigd en door geene anderen vervangen worden; mitsgaders van het bedrag van de vernietigden openbare aankondiging gedaan worden, en zulks onverminderd de beschikkingen, die tot ruimere intrekking der schatkistbiljetten, naar aanleiding van art. 20 der wet van den 22 november 1830, jaarlijks zullen worden in overweging genomen.

Uit de wijzigingen, welke het ontwerp ondergaan heeft, vloeit voort: ten eerste, dat de groote schatkistbiljetten, bij hunne terugkeering in de schatkist, door kleinere zullen worden vervangen; ten tweede, dat geene kleinere schatkistbiljetten zullen worden uitgegeven, dan tot f 25; ten derde, dat ook deze laatste, van denzelfden aard zijnde als de vorige, het onderscheid van rentegevende en niet-rentegevende biljetten geen plaats zal vinden; ten vierde, dat het ruimer gebruik der schatkistbiljetten tot uitgaven, dan bij de wet van den 25 november 1830 is bepaald, niet meer onder de voorschriften der wet gevonden wordt; ten vijfde, dat de verplichting om een deel der belastingen in schatkistbiljetten te betalen, niet zal worden ingevoerd, en ten zesde, dat de aanwijzing van een fonds voor rentebetaling en aflossing der schatkistbiljetten geschiedt, onverminderd de jaarlijkse overweging over de aanwijzing van ruimere middelen tot intrekking, naar aanleiding van de oorspronkelijke wet.

Overigens verklaart de regering geenszins te betwisten de gevoelens, die bij verscheiden processen-verbaal zijn aangevoerd ten aanzien van de ongelegenheden van den omloop in eene zeer ruime mate van schatkistbiljetten; maar gebeurtenissen, hoogst bezwarend voor de geldmiddelen, hebben de daarstelling van dit papier te weeg gebracht, en de steeds voortdurende drukkende omstandigheden verhinderen voor het tegenwoordige om volledige middelen ter wegneming daarvan te vinden, te gelijk met de vervulling van zoo vele andere behoeften.

Wanneer de opening der geldleening, die men ook thans daarvoor op het oog heeft, geen volkomen gewenscht gevolg mogt hebben, zal het echter steeds onder de eerste zorgen der regering behooren, om eenen afdoenden maatregel daaromtrent aan de staten-generaal voor te dragen, en daartoe het eerst gunstig tijdstip aan te grijpen; inmiddels vleit men zich, dat

de onderhavige wets-bepalingen, die althans de bliken opleveren, dat men middelen tracht daar te stellen om het vertrouwen op de schatkistbiljetten te bevestigen en hunne hoeveelheid te verminderen, daarop van eenigen gunstigen invloed zullen zijn.

's HERTOGENBOSCH, 17 Junij.

Gister namiddag, ongeveer ten half drie ure, ontstond alhier een zwaar onweder, vergezeld van hevigen wind, zwaren hagel-slag en stukken ijs van eene buitengewone grootte, welke over deze stad en bijzonder over de dorpen Helvoirt, Haren, Mid-delrode, Heeswijk, Udenhout, Nistelrode, Vugt, Es, Herlaar en andere in de nabijheid dezer stad gelegen, gewoed heeft, waardoor een groot gedeelte van den oogst en der te veld staande vruchten vernield is; de hagelsteenen waren zoo groot als duiven eijeren, zelfs heeft men er gevonden die de grootte van hoendereijeren hadden; in vele huizen zijn de glazen verbrijzeld; het gebouw van het R. K. Seminarium te Herlaar heeft bijzonder geleden: meer dan 400 ruiten zijn aan stukken geslagen, terwijl de takken der boommen zijn verbroken. Op vele plaatsen onder die gemeenten zijn de zaden en granen op uren afstands even als van den grond weg gemaaid; bij 's menschen geheugen kan men zich zulk eenen hagel-slag niet herinneren; de schade is onberekenbaar; de nijverige landman heeft alzoo door deze ramp vele zijner vruchten en het noodige voedsel voor zijn huisgezin en vee verloren, en velen binner zijn tot armoede vervallen.

Deze stad heeft gelukkig niets geleden.

Naar men verneemt heeft dit weder nog onderscheidene andere plaatsen dezer provincie geteisterd.

De jongste berigten, die bij de regering omtrent de doorbraak in den Scheldedijk bij Lillo, ontvangen zijn, luiden nog tamelijk ongunstig. De Poldershuis was den 6den dezer reeds geheel weggezonden, en de doorbraak had eene breedte van 50 ned. ellen bekomen, sodat bijna al de inwoners van het dorp hunne woningen hadden moeten verlaten. Enkele nabijgelegen plaatsen geweken waren.

Stalte.

ROME, 25 Mei.

Men heeft hier de ontruiming van Ancona tot het laatste oogenblik stil gehouden.

Den 14 mei des avonds is de ontruiming begonnen, en den 19 daaraanvolgende voltooid. De pauselijke troepen hebben hunne oude posten, met de gewone formaliteiten, hervat.

Van hier heeft men naar de Marken eene notificatie gezonden van den volgenden inhoud:

Thomas Bernetti, *pro-secretaris van staat, aan de inwoners der Marken.*

De keizerlijke en koninklijke oostenrijksche troepen verlaten, na een kort verblijf onder u, om het werk uwer bevrinding te vervullen, en het vreedzaam bestuur van onzen wettigen soeverein te herstellen, uwe omstreken, terwijl zij daar het aangenaam aandenken aan de militaire tucht, welke zij gehandhaafd hebben, en aan de rust, welke gij onder de bescherming hunner geëerbiedigde en roemrijke wapenen genoten hebt, achterlaten.

Eene zoodanige weldaad vereischt al uwe dankbaarheid en indien al het middel tegen zoo vele rampen, door eenen schandelijke opstand bewerkt, u eenige opofferingen heeft moeten kosten, dat dan het aandenken aan die opofferingen u voorzigtig make om alle andere verbodiging te voorkomen en u goed overrede, dat de waarborgende magten der onafhankelijkheid en der integriteit van de domeinen des Heiligen Stoels nooit aan die beroerten overschillig zullen blijven. Het hangt dus van u af om, of met den eerbied voor de openbare orde, uw welzijn, of met de wanorde, die onmeetbaren afgrond van rampen en ellenden te kiezen, welke daarvan het gewone gevolg is.

De Heilige Vader kent thans ten grooten deele uwe nieuwe behoeften. Levendig van derzelver gewigt doordrongen, zocht hij met eene aanhoudende belangstelling, op de zekerste wijze in dezelve te voorzien.

Het zijn ware verbeteringen, welke hij gereed maakt, het zijn ware voordeelen, welke gij er van trekken zult, maar het is uw plicht daaraan mede te werken, door standvastig te blijven in de gehoorzaamheid aan hem, die deze gehoorzaamheid alleen vordert, om uw welzijn te bewerken, en u, indien het mogelijk is, zoo gelukkig te maken, als zijn hart zulks verlangt.

Uit de secretarie van staat, den 18 mei 1831.

(Geteekend)

T. kardinaal BERNETTI.

Polen.

WARSCHAU, 6 Juny.

Volgens den Warschauschen Courrier zijn de kozakken van Prasnijss reeds tot Giechanow voortgerukt; wijders zouden er in de omstreken van Siedele ook weder kozakken stroopen.

Hetzelfde dagblad meldt, dat de Litthausche opstandelingen bij Wilna weder met de Russen gevochten hebben.

De Poolische Courant zegt: «Op dit oogenblik ontvangen wij de tijding, dat de luitenant-kolonel Sierakowski, bijgestaan door de opstandelingen, bij Mariampol met eene groote vijandelijke overmacht slaags is geraakt en de overwinning heeft behaald. De onzen hebben de stad tweemaal genomen, en zijn tweemaal weder daaruit verdreven, tot dat zij zich na den derden aanval staande hielden en het vijandelijke korps aldaar geheel verstrooiden. De opper-bevelhebber Sierakowski heeft, nog altijd zijn hoofdkwartier te Praga.

Belgie.

BRUSSEL, 14 Juny.

Het nationaal congres is gisteren den 13 dezer, onder het voorzitterschap van den heer de Raikem, vice-president, als zijnde de president met de commissie naar Londen vertrokken, vergaderd geweest.

Drie leden, de heeren de Wandvo (van Luik) Solis Longchamp en Fendius (van Luxemburg) bedanken als leden van het congres, en 7 anderen verschoonen zich, uit hoofde hunner gezondheid, van het bijwonen der vergadering. Aan den heer Surmont wordt, uit hoofde van bijzondere omstandigheden, verlof voor vijf dagen verleend.

Is ingekomen een besluit van den Regent, gecontrasigneerd Sauvage, waarbij de heer Duwivier, ad interim, met de portefeuille van oorlog belast wordt.

De heer de Theux stelde voor, om eene verandering in de constitutie te maken, met dat gevolg, dat 70 leden voortaan, zwaarwichtige omstandigheden uitgezonderd, genoegzaam zouden zijn, om eene wettige vergadering uit te maken. Dit voorstel werd naar de afdeelingen verzonden, zoo mede dat van den heer van Sniok, bij hetwelk de afschaffing van alle regten op den uitvoer van steenkolen werd voorgesteld.

Nadat de heer van Sniok zijn voorstel ontwikkeld had, werd de vergadering in comité-generaal veranderd tot het aanhooren van eene boodschap of mededeeling der regering.

In de zitting van het congres van gisteren zijn, nadat er een rapport van den heer Duray, namens de centrale afdeeling, over het vrijstellen van regten op den uitvoer van belgische menbelen gehoord en een voorstel van den heer Meuss, nopens den uitvoer van haver gedaan was, de debatten over de wet betrekkelijk de burgerwachters geopend, welke in deze zitting niet afgehandeld zijn.

Tusschen deze debatten diende de minister de ontwerpen in der financiële wetten, uitmakende het budget voor 1831, welke zullen gedrukt en rondgedeeld worden. De ontwerpen, houdende de middelen en wegen, om de staatsuitgaven te bestrijden, zijn in handen gesteld eener commissie, welke, op verzoek der vergadering, door den president benoemd werd. Anders is in deze zitting niets voorgevallen en alles is er stil en ordelijk toegegaan.

ANTWERPEN, 13 Juny.

Onze nieuwe gouverneur, de heer Ch. Rogier, is gisteren morgen in deze stad aangekomen.

— Sedert gisteren worden er eenige geweerschoten tusschen onze voorposten te St. Laurens en te Kiel en de hollandsche troepen gelost. Een onzer soldaten is in den tuin van de Harmonie gesneuveld.

— Te St. Laurent zijn in den afgelopen nacht verscheiden mortieren aangekomen; ook wil men dat er een aanzienlijk aantal kanonnen op de plaatsen gebracht zijn, waar de hollanders onze landerijen onder water zetten. De gouverneur van Antwerpen heeft de eigenaars der met inundatie bedreigde polders bijeengeroepen, om in de middelen te voorzien, ten einde verdere ongelukken voor te komen.

Van den 14.

Heden nacht ten 12 ure, is er een hevig snaphaanvuur begonnen, dat tot bijna twee uren in den morgenstond geduurd heeft en om drie uren hervat is. Eene bij Kiel geplaatste kanonnerboot heeft omstreeks 6 uren drie kanonschoten gelost, welke de belgische artillerie niet beantwoordt heeft. Ten half tien ure in den morgenstond nam het vuur aanmerkelijk toe; de aan de haven geplaatste schildwachten schoten in weerwil van het verbod hunner chefs. Eene massa van inwoners verliet de stad en de wegen waren vol goederen en vlugtelingen. De hier gebleven ingezetenen waren vreeselijk ongerust. Ten half drie ure na den middag hield het vuur op; de rust begon zich te herstellen en de hoop der ingezetenen te verlevendigen. Indien intusschen, hetgeen heden voorgevallen is, mogt herhaald worden in het zeer te duchten, dat wij er zoo gelukkig niet zullen afkomen.

Eene commissie had zich intusschen uit de regering bij den

generaal de Tieken de Terhove begeven, om hem te vragen, of he niet raadzaam wézen zou eene commissie naar de citadel te zenden. De minister van oorlog, die juist den vorigen nacht va Brussel alhier aangekomen was, alsmede de heer Tielemans en Rogier, allen bij den generaal de Tieken tegenwoordig, verklaarden eenstemmig aan de commissie, dat zij het voor het oogenblik niet raadzaam achtten, om eene deputatie naar de citadel te zenden, maar dat, indien zulks later noodig bevonden wrd, zij autorisatie daartoe zouden verleenen:

— Behalve de hierboven medegedeelde bijzonderheden lezen wij nog in het Journal d'Anvers:

Om redenen, die ons onbekend zijn, schoten te middernacht, onze soldaten van de eaders op eene hollandsche sloep, die dicht langs dezelve voer. Uit de sloep werd dadelijk wederom geschoten, maar noch dat vuur, noch het schieten der kanonneerhoofden heeft schade veroorzaakt. Eenige kogels zijn op de Place Terle gevallen en slechts een kogel heeft aan het kanaal eenige niet noemenswaardigen schade veroorzaakt. Het vlugten der inwoners houdt, hoezeer op dit oogenblik (des middags ten twee ure) alles stil is, nog steeds aan. De regering en de militaire autoriteiten zijn nog vergaderd, maar hebben tot dusverre niets tot geruststelling der ingezetenen uitgevaardigd.

Onder het afdrucken dezes ontvangen wij de Staats-Courant van heden, welke het 25^{te} protocol der conferentie te Londen, van den 6 junij 1831, benevens vier bijlagen, inhoudt, waaruit blijkt, dat Z. M. de Koning protesteert tegen het gedeelte van den brief, door lord Ponsonby aan den heer Lebeau, den 27 mei, nopens den afstand van het groot-hertogdom Luxemburg, onder behoorlijke schadeloosstelling, geschreven; verders dat lord Ponsonby is teruggeroepen geworden en de conferentie zich met de maatregelen bezig houdt, welke de verbindtenissen door de vijf Mogendheden, jegens den Koning der Nederlanden aangegaan, zouden kunnen vereischen; de conferentie verklaart dat zij aan den brief van lord Ponsonby vreemd zijnde, niet anders kan dan zich gedragen aan het protocol n^o. 24 van 21 mei jl., welke de beginselen der Mogendheden zijn en blijven. Z. M. den Koning der Nederlanden zal echter naar goedvinden daaromtrent kunnen handelen.

In ons volgend n^o. zullen wij deze in haar geheel mededeelen.

's Bosch, den 17 junij 1831.

Gisteren avond het Provinciaal Dagblad van heden inziende, las ik daarin de mededeeling van het vertrek van twee marschbataillons, die uit schutters en landmilitie zijn te zamengesteld, en waartoe ook eene compagnie der schutterij dezer stad is genomen, en las verder, dat bij die gelegenheid door den heer P. H. van Fenema, wethouder dezer stad, eene mondelinge toespraak zoude zijn gedaan. — In hoe verre deze toespraak met de gewone plegtigheid heeft plaats gehad, wordt niet gezegd, maar het is bij mij niet zonder opmerking gebleven, dat, indien dezelve, zoo als die in het dagblad nog al zeer wijdloopig is geplaatst, niet aan den courantier direct is bezorgd, een der aanhoorders dan eene zeer goede memorie moet gehad hebben, om dezelve op het eerste gehoor zoo uitgewerkt te hebben kunnen onthouden; doch in welk geval het mogelijk kan wézen, dat hij zich vergist heeft, bij de aanhooring en mededeeling vooral van den tweeden regel en het eerste woord van den derden regel der gedane aanspraak. — Bijaldien die woorden door den heer van Fenema alzo gebezigd zijn, dan durf ik verklaren, dat zijn edel achtbare zeer gewaagd en roekeloos heeft gesproken; immers, waar is het gebleken, toen de snoode miltzucht zich in het zuiden verspreidde, dat toen de geest des kwads zijn aanwezig in deze wallen deed bespeuren; welke bewijzen zijn er voorhanden, om bij eene plegtige gelegenheid een gedeelte van stads ingezetenen zoo openlijk voor derzelve landgenooten aan de kaak te stellen? Het moet den heer van Fenema ook in zijne betrekking zeer goed bekend zijn, dat, toen de opstand in Belgie begon, en deze vesting bijna geheel van garnizoen ontbloot was, de ingezetenen dezer stad, ofschoon het juist kermis was, welke gewoonlijk meer beweging veroorzaakt, en zich eene gelegenheid voordeed, die aanleiding tot ongeredeldheden had kunnen geven, een voorbeeld van orde en geregeldheid hebben geleverd, waarop dezelve zich ten allen tijde zullen kunnen beroemen, terwijl er niets het minst onbehoorlijks is voorgevallen; zij verdienen alzo niet, na een tijdverloop van bijna tien maanden, beleëdigd en belasterd te worden, welke belastering bij vreemden des te meer als waarheid zal worden beschouwd, als verklaard zijnde door iemand, die door zijne betrekking daarvan kon zijn geïnformeerd.

Ofschoon ik durf vertrouwen, dat de heer van Fenema rondborstigheid genoeg zal hebben, om dat gedeelte van zijne toespraak openlijk te ontkennen, vermeen ik het evenwel pligt te zijn, ten einde den kwaden indruk ten spoedigste weg te nemen, die door het lezen van de voorvermelde toespraak bij onze landgenooten, nopens de ingezetenen dezer stad, mogten worden opgevat, waarop ik en zeker alle weldenkenden met mij te veel prijs stellen, ul. te verzoeken, deze in uw dagblad van morgen eene plaats te verleenen.

Een Vriend van Waarheid en Orde.

Korte levenschets van den heer Gregoire.

De heer *Gregoire* is op zaterdag den 28 mei, des namiddags ten vier ure, aan de gevolgen van eene lange en smartelijke ziekte overleden. Als staatsman en als priester behooren zijne handelingen en geschriften op eene gelijke wijze tot de geschiedenis van de fransche omwenteling. Wij zullen ons hier bepalen bij eene korte aanduiding van de voornaamste daden zijns levens en van zijne werken, ons thans onthoudende van aanmerkingen en oordeelingen, welke deze notitie te wijldloopig zouden maken.

De heer *Henri Gregoire* werd op den 4 december 1750, te Veho, nabij Lunéville, eene parochie, destijds tot het bisdom van Metz behoorende, geboren. Men weet weinige bijzonderheden van zijne eerste levensjaren. Den geestelijken staat omhelsd hebbende, werd hij professor in het collegie van Pont-à-Mousson en naderhand pastoor van Embermesnil, in het bisdom van Nancy. In het jaar 1773, had hij eenen prijs behaald aan de academie van Nancy, voor eene *Lofspraak op de dichtkunde*, en in het jaar 1789 bekroonde de academie van Metz zijne *Proeve over de physische, morale en staatkundige herstelling der Joden*; deze twee geschriften zijn gedrukt. De pastoor van Embermesnil werd afgevaardigd der geestelijkheid van het koninkrijk van Nancy bij de staten-generaal, en was een der eersten van zijne orde, die zich met de kamer van den derden staat vereenigde. Naderhand nam hij deel aan de belangrijkste discussien en stemde steeds met de meerderheid. Op den 8 juli 1789, sprak hij tegen de aankomst der troepen, welke de koning rondom de hoofdstad verzamelde, en zeide ten dezen opzichte, dat *de Franschen, indien zy er in toestemden om ondermaat slaven te worden, het schuim der natien zouden zyn*. Eenige dagen daarna beklagde hij zich over de afslanking van *Necker* en klaagde de nieuwe ministers aan. Hij nam, in onderscheidene omstandigheden, de verdediging der joden op zich, en eischte dat de naam van God aan het hoofd der constitutionele acte zou geplaatst worden. Den 5 oktober klaagde hij den heer *de Bouville* en den beruchten maaltijd van de gardes-du-corps aan, zijn gevoelen omtrent de geestelijke goederen was, dat de geestelijkheid daarvan slechts de bewaarster was en dat die goederen moeten worden teruggegeven aan hen, die ze geschoon hadden, en dat de pastoren speciaal in fondsen zouden worden geloteerd. Hij verzette zich tegen de hulde, welke *Palissot* aan de vergadering deed van zijne uitgave van *Faithaire* en vroeg of die uitgave gezuiverd was van de goddeloosheden en vuile redenen, welke de geschriften van dien filosoof ontserden.

Toen de burgerlijke constitutie der geestelijkheid besloten was, was de heer *Gregoire* de eerste geestelijke, welke den eed deed; hij sprak, bij deze gelegenheid, op den 27 december, mede uit naam van vele zijner ambtgenoten, eene redevoering uit, en gaf een geschrift in het licht, getiteld *De la légitimité du serment civique*. (Over de wettigheid van den burgerlijken eed) groot 33 bladzijden in-8°. Twee departementen, *la Sarthe* en *de Loir-et-Cher*, verkozen hem tot bisschop; hij gaf aan het laatste de voorkeur, en werd den 13 maart 1791 als zoodanig gewijd. Hij was lid van de maatschappij der *Amis des Noirs* en betoonde eenen zeer levendigen ijver voor hunne vrijmaking. Na de terugkomst des Konings van Varennes, stemde hij er voor, dat men hem in staat van beschuldiging zoude stellen, en eene nationale conventie zou bijeenroepen; hetwelk hem naderhand heeft doen zeggen, dat hij behoorde tot het kleine getal der patriotten, die tegen den grooten hoop afzetteren der constituerende vergadering worstelden. Na den afloop van de zitting der vergadering, ging hij zijn verblijf houden te Blois, en hij sprak aldaar, in de maand maart 1792, de lijkrede uit op *Simonneau*, maire van Estampes, die in eenen oproer geëed was; deze redevoering is gedrukt en over dezelve is in onderscheidene tijdschriften gesproken geworden (1).

Na den 10 augustus 1798 verkoos het departement van Loir-et-Cher den heer *Gregoire* tot de Conventie, in de eerste zitting deed hij de motie om de republiek vast te stellen en verzette zich er tegen, dat deze zaak, zoo dringend kwam, dezelve hem voor, bediscussieerd werd (2). Den 15 november eischte hij, dat *Lodewijk XVI* in staat van beschuldiging zou gesteld worden; zijne toen gehoudene redevoering wordt in alle dagbladen van dien tijd gevonden (3). Op dat tijdstip tot president der Conventie benoemd zijnde, drong hij sterk aan op de vereeniging van Savoye met Frankrijk, en men zond hem naar dat land om aldaar dezelfde regering te organiseren, als in de andere departementen. Het proces van *Lodewijk XVI* had dus gedurende zijne afwezigheid plaats; de heer *Gregoire* nam aan hetzelfde geen deel. Alleen schreef hij, daar de Conventie besloten had, dat hare afwezige leden hunne stemmen zouden zenden, met zijne ambtgenooten die, even als hij, tot de zending behoorden van den *Mont-Blanc*, dat zijne stem was voor de veroordeling van *Lodewijk Capet door de Conventie, zonder beroep op het volk*; dit zijn de eigene uitdrukkingen van den brief, waarin het woord *ter dood* niet gevonden wordt. Wij moeten hier bijvoegen, dat de stemmen der afwezigen in het proces niet zijn mede geteld. Maar hoe zal men het woord *veroordeeling*, hetwelk in den brief gevonden wordt, verklaren? De heer *Gregoire* heeft naderhand voorzeggen, dat hij *Lodewijk XVI* had veroordeeld om te leven; men zie over deze zonderlinge uitlegging twee geschriften, het eene: *De l'opinion de M. Gregoire dans le proces de Louis XVI*, (over het gevoelen van den heer *Gregoire*, in het proces van *Lodewijk XVI*), en het andere: *Reponses aux calomnies contre M. Gregoire, ou Extraits de ses discours et de ses écrits*, (Antwoorden op de lasteringen tegen den heer *Gregoire*, of Uittreksels uit zijne redevoeringen en geschriften), 1811, in 8°.

Den 17 november 1793 verzaakten of zwoeren *Gobel* en andere constitutionele bisschoppen hun karakter af. Men drong den bisschop van Loir-et-Cher om zich te verklaren; hij beklom de tribune en sprak eene redevoering uit, welke hij verzekert, dat ongetrouwd door de dagbladen van dien tijd is overgenomen. Volgens deze vermelding zou hij zich met behoudigheid uit eenen moeilijken toestand gered hebben; terwijl, volgens zijne opgave zijne redevoering eene daad van moed zoude zijn. Wij deelen hier dezelve mede, zoo als hij zelf ze heeft openbaar gemaakt in de nieuwe uitgave van zijne *Histoire des Sectes religieuses*, (Geschiedenis der godsdienstige secten), T. 1^{er}, bladz. 72.

(1) *Wij zullen daaruit slechts twee zinsneden aanhalen*: « O *Simonneau*, het schynt, dat het voorrecht aan u in het verblijf des geluks weder te zien het onze zal verdubbelen... Ach! met welk eene blijdschap zou ik mijn hoofd op het blok van den scherprechter nedertleggen, indien dat van den laatsten der dwingelanden er naast moest vallen! Men moet niet vergeten dat dit van den predikstoel is gezegd.»

(2) « Voorzeker, zeide hy, zal niemand ons ooit voorstellen om in Frankrijk het noodlottig geslacht der koningen te behouden; wy weten maar al te wel dat alle dynastien nooit anders dan verblindende geslachten geweest zijn, die alleen van menschenweesch leefden. . . . Waartoa te discussieren, wanneer de geheele wereld overeenstemt? De koningen zyn in de zedelyke orde hetgeen de monstern in de natuurlyke orde zyn, de hoven zyn de werkplaatsen der misdaden en de schuilplaatsen der dwingelanden; de geschiedenis der koningen is het martelaarsboek der natien.»

(3) « Het koningschap zeide hy, was voor my altoos een voorwerp van verschrikking; maar *Lodewijk XVI* is er niet meer mede bekleed. . . Herinnert u al zyne trouwloosheden. . . Hy keerde terug in zyne monarchale schuilplaats, in dat kasteel, hetwelk het broeinest van alle misdaden was; hy ging met *Jésabel*, met zyn hof, alle soorten van trouwloosheid vereenigen en doen ryp worden. . . Hy was nooit anders dan de beul van het volk, en van dien tyd is hy voor ons een krygsgevangene, hy moest als een vyand behandeld worden. . . En die man zou niet te veroordeelen zyn? Wetgevers waartoe zyt gy dan hier? . . . Het is van belang voor het geluk en de vryheid van het menschedom, dat *Lodewijk* geconnist worde. . . De Koningen zyn de zedlooste klasse van menschen. . . Die klasse van otterachtige wezens was altoos de melaatschheid der gouvernementen en de schuim van het menschedom.» (Proces de Louis XVI, Tom. I, pag. 101 et suiv.)

« Ik kom hier binnen, terwijl ik slechts zeer losse kennis draag van hetgeen er voor mijne aankomst is voorgevallen. Men spreekt mij van opofferingen aan het vaderland, daarnaan ben ik gewoon. Geldt het verkleefdheid aan de zaak der vryheid? mijne bewijzen daarvan zijn sedert langen tijd gegeven. Geldt het het inkomen aan den post van bisschop verbonden? ik laat hetzelfde zonder eenige droefheid varen. Geldt het den godsdienst? dat artikel is buiten uwe magt, en gij hebt het regt niet om denzelven aan te randen. Ik hoor spreken van fanatisme; van bijgeloof. . . Ik heb dezelve altoos bestreden; maar dat men mij die woorden eens verklaren, en dan zal men zien dat het bijgeloof en het fanatisme lijnrecht tegen den godsdienst inloopen.»

« Wat mij aangaat, ik ben, katholijk zijnde uit overtuiging en gevoel, priester, bij verkiezing, door het volk benoemd om bisschop te zijn; maar ik heb noch van het volk, noch van u mijne zending. Ik heb er in toegestemd om den last der bisschoppelijke waardigheid te dragen in eenen tijd, dat die last met doornen was omgeven. Men heeft mij geplaagd om denzelven aan te nemen, thans verkrijgt men mij door mij te noodzaken tot eenen afstand, dien men van mij niet zal verkrijgen. Volgens de heilige beginselen die mij dierbaar zijn, en welke ik vermoed dat gij mij wilt ontroofen, handelende, heb ik gepoogd in mijn bisdom wel te doen, ik blijf bisschop om het nog meer te doen. Ik roep de vryheid van godsdienst in.»

Men moet bekennen, dat deze vermelding zeer verschillend is van den *Moniteur* en van de andere dagbladen; alleen mag men vragen, waarom heeft de schrijver zoo lang gewacht met de openbaarmaking van dezelve? Waarom heeft hij dezelve niet geplaatst in zijne *Annales* en in de andere schriften, welke door zijne vruchtbare pen werden voortgebracht?

Gedurende het schrikbewind hield de heer *Gregoire* zich voornamelijk bezig met het openbaar onderwijs; hij was lid van het comité van dien naam in de Conventie, en bracht als zoodanig, onderscheidene rapporten uit, een, onder anderen, over de verwoestingen van het vandalisme. Hij gaf een *Essai historique et patriotique sur les arbres de la liberté*, (Geschiedkundige en vaderlandslievende proef over de vrijheids-boomen) uit, een zeldzaam en uitmuntend boekje, waaruit, in de tijdschriften eenige stukken zijn aangehaald. Hij sprak, na het schrikbewind, meer dan eens ten voordeele van de vryheid der godsdiensten; men zie, onder anderen, zijne redevoering van den 4 Nivose, IIIde jaar. Tijdens de opstand van den 20 mei 1795, verklaarde hij zich voor de gestrenge maatregelen, en zeide: dat *in eene omwenteling het schielijke slaan en het sterk slaan een groot middel van behoud was*. Bij de invoering der constitutie van het jaar III, ging hij tot den raad van Vijf-Honderden over, en had in denzelven zitting tot den einde toe. Men zegt, dat hij op den 18 Fructidor te vergeefsch beproefde om den maatregel van uitbanning, tegen zijnen ambtgenoot, den heer *Siméon* uitgesproken, te doen intrekken.

Het geen vooral eene bijzondere plaats in het leven van den heer *Gregoire* verdient, is de ijver en de vlijt, welke hij betoonde om de orde van zaken, door de constituerende vergadering omtrent de aangelegenheden der Kerk vastgesteld, te handhaven. Ofschoon de burgerlijke constitutie der geestelijkheid niet meer eene wet van den staat was en het gouvernement dezelve niet meer erkende, ondernam toch de heer *Gregoire*, na het schrikbewind, om een gebouw op te rigten, en staande te houden, een gebouw hetwelk van alle kanten aan het waggelen was. Hij rigtte te Parijs een comité op in het jaar 1795, onder den naam van *Vereenigde bisschoppen* en waar met hem drie anderen van zijne ambtgenooten hun verblijf hielden, die nu lang overleden zijn, naamlijk *Saurin*, *Desbats* en *Royer*. De geest van dat comité knoopte van alle kanten correspondentien aan, verzocht zijne medebroeders om hunne functien te hervatten, moedigde den ijver hunner geestelijkheid aan, deed pastorien oprigten en synoden houden en gaf talrijke schriften uit. Een der krachtigste middelen tot eenen goeden uitslag, die hij zich voorstelde, was de oprigting van een dagblad, hetwelk, onder den titel van *Annales de la Revolution*, ten doel had, om de constitutionele kerk te verdedigen. Dit dagblad begon in de maand mei 1795, en bleef bestaan tot het jaar 1803; er had achterenvolgende onderscheidene redacteuren, maar de heer *Gregoire* leverde er de meeste artikelen in. Een werkzaam en onvermoeid schrijver zijnde, had hij onophoudelijk ter verdediging zijner zaak de pen in de hand. Men kan er niet aan twifelen, of hij heeft een groot aandeel gehad aan de twee zendbrieven, die in 't jaar 1795 door de *Vereenigden* aan hunne medebroeders gezonden waren. In het volgende jaar bezocht hij het departement van Loir-et-Cher en gaf daarvan het verslag uit. In het jaar 1797, werd er door zijne verzorging, een nationaal concilie gehouden, waarop de bisschop onderscheidene rapporten uitbragt en een verslag voorlaas van de werkzaamheden der *Vereenigden*.

Zijn ijver verkoelde niet onder het directorium, en in weerwil van de hinderpalen, welke een ergdenkend gouvernement hetzelfde in den weg legde, vervolgde hij het dagblad, en onderhield binnen en buiten Frankrijk eene correspondentie, aan welke men zich verwonderde, dat hij voldoen kon. Zijn brief aan den spaanschen inquisiteur van Spanje, zyne aanmerkingen op de voorbehoudingen en andere stukken bewijzen, dat zijne werkzaamheid zich verre uitstreekte. Hij zond naar vreemde landen geschriften tegen het hof van Rome en ten voordeele zijner zaak. Hij had vooral in Italie aanhangers en vrienden, de bisschoppen *Ricci*, *Serrao*, *Solari*, en geestelijken van den tweeden rang, *Degola*, *Carrega*, enz. In het jaar 1800 liet hij te Bourgues een concilie houden, waarvan hij alle werkzaamheden bestuurde. Op den 29 juni 1801, den dag der opening van een tweede concilie te Parijs, sprak hij eene lange redevoering uit, welke in de acten van die vergadering is gedrukt, men vind daarin ook insgelijks een berigt over de liturgie en het afschrift gemaakt van de werkzaamheden der *Vereenigden* sedert het concilie van 1797. Hij was van gevoelen, dat de toediening der sacramenten in het fransch moest geschieden, eene vernieuwing, welke het grootste gedeelte zijner ambtgenooten afkeurden. In de maand oktober daaraanvolgende nam hij zijn ontslag van zijnen titel als bisschop, en maakte op dat stuk vele schriften bekend, welke in de *Annales*, tom. XIII, geplaatst zijn. Hij verklaarde daarin, in dezelfde beginselen te blijven volharden; men zie onder anderen, het *Berigt* aan de vereenigde bisschoppen van den 26 december 1801, zijnen brief aan den heer *Spina*, van den 8 derzelfde maand, enz. Hij geeft zelf verslag, in zijne *Geschiedkundige proef over de vryheden* van eene conferentie, welke hij met *Buonaparte* had gehouden en waarin hij beproefd had hem terug te houden van het sluiten van een Concordaat met den Paus; en hij heeft nooit het verdriet ontveinsd, dat dit verdrag hem veroorzaakte.

Door het Concordaat werd de geestelijke loopbaan van den heer *Gregoire* geëindigd, maar zijn staatkundig bestaan werd altoos zeer schitterend. Na den 18 brumaire was hij lid geworden van het nieuwe wetgevende ligchaam, en in februarij 1800 werd hij tot president van hetzelfde benoemd. Op het einde van het jaar 1801, werd hij voor het wetgevend ligchaam, het tribunaat en den senaat, als lid van den senaat voorgedragen. Men verzekert, dat *Buonaparte* veel zwaarigheid maakte om hem te benoemen; maar hij kon de herhaalde aanvragen niet wederstaan. De heer *Gregoire* werd dus senateur, graaf des keizerrijks, lid van het instituut en van het Legioen van Eer; maar die titelen maakten hem voor *Buonaparte* niet rekkelijker, en hij behoorde in den senaat, onder het klein getal der opposanten, tegen het keizerlijk despotisme. Voorts bepaalde deze oppositie zich tot geheime stemmen; het zou niet voorzigtig geweest zijn eenen ophoopen en geweldadigen mensch te beledigen. De nieuwe uitgave van de *Ruines de Port-Royal*, welke de heer *Gregoire* in het jaar 1809 leverde, mishagde aan *Buonaparte*, die aan den schrijver verbood om op het hof te verschijnen, bij den den ontvangst van den nieuwsdarsdag. De senateur was verplicht eenen onderdanigen brief te schrijven en bedaarde alzoo Keizers hument. Hij zou wel in den senaat en in de ceremonien met het bisschoppelijk costuum hebben willen verschijnen; maar men veroorloofde hem dit niet, en hij werd genoodzaakt zich te vertoonen met de pluim, den degen op zijde en het overige van het senatoriaal costuum. Hij woonde ook, in dat costuum, het *Te Deum* bij, bij de intrade des Konings in de Kerk Notre-Dame; maar niet begrepen zijnde in de lijst der pairs, keerde hij, met een pensioen van 24,000 fr., tot het ambtelooze leven terug. In de honderd dagen was hij een van de eersten, die zich liet inschrijven tegen de additionele acte van *Buonaparte*, en hij schreef aan de kamer der vertegenwoordigers om de afschaffing van den slavenhandel te verzoeken. Men verdreef hem in het jaar 1816 uit het instituut.

In 1819, spoorden de vrienden van den heer *Gregoire* hem aan om zich op den voorgrond te plaatsen om in de kamer der afgevaardigden te worden verkoren; hij werd in der daad in het departement de *Isère* verkozen; deze verkiezing veroorzaakte eene levendige discussie in de kamer op den 6 december. De rapporteur, de heer *Becquoy*, verzocht dat de verkiezing mogt worden geannuleerd, omdat het departement eene vreemdeling had gekozen, ofschoon hetzelfde daartoe volgens het Charter het recht niet had; maar de heer *Laine* was van oordeel om de verkiezing ter oorzaak van *onwaardigheid* te annulleren, en dat gevoelen werd, na eene zeer onstuimige zitting en ijdele pogingen van de linker zijde ten voordeele van den gekozenen aangenomen. De heer *Gregoire* gaf over deze zaak twee brieven aan de kiezers van *Isère* in het licht, de eene den 28 september en de andere den 1 januarij daaraanvolgende. Daaruit ziet men, dat zijne vrienden wel zouden gewenscht hebben, dat hij zich niet aan een affront blootstelde en dat hij voor de discussie der kamer zijn ontslag nam; maar hij weigerde dit standvastig.

Op denzelfden tijd deed de heer *Gregoire*, onder den naam van *Chronique religieuse*, een oppositie-dagblad verschijnen in denzelfden geest als de *Annales*; dat dagblad is uitgekomen van 1818 tot 1821, en de verzameling van hetzelfde maakt 6 deelen uit in 8°. Zij, die aan hetzelfde met den heer *Gregoire* werkten, waren: de heer *Debortier*, gewezen bisschop van *Aveijron*; de president *Agier*, en de pair van Frankrijk *Lanjuinais*, welke naderhand beide gestorven zijn; de abbé *Tabureau*, de abbé *Orange*, die eertijds redacteur der *Annales* geweest was, enz. In den *Ami de la religion* is meermalen over de *Chronique* gesproken; men zie, onder andere, deel XVI—XXVIII.

In het jaar 1822, bedankte de heer *Gregoire* bij eenen gedrukten brief, voor den titel van kommandeur van het Legioen van Eer. Men had hem willen noodzaken om een nieuw brevet te nemen; hij verkoos liever voor zijnen titel te bedanken. Zijn brief is geaddresséerd aan den marschalk *Macdonald* en gedateerd 19 november 1822. De schrijver beklagt zich in denzelfden zeer over de verongelijkingen en lasteringen, aan welke hij, zoo als hij zeide, ten doele stond; het is zichtbaar, dat hij zeer gevoelig was over het besluit, dat door de kamer ten zijnen opzichte genomen was. Ten gevolge van deze vrijwillige bedanking, mag men verwonderd zijn, dat men hem, bij de plegtigheid zijner begrafenis, de militaire honneurs als kommandeur van het Legioen van Eer heeft bewezen.

Ons schiet nu nog over te spreken over de werken van den heer *Gregoire*. De voornaamste zijn, behalve die, welke wij reeds genoemd hebben, eene *Correspondance sur les affaires du temps* of *Lettres sur divers sujets*, 1798, 2 deelen in 8° (er hebben anderen aan deze correspondentie medegewerkt); de *Ritmes de Port-Royal*: daarvan zijn twee uitgaven van het jaar 1801 en 1809; *Apologie de Las-Casas*, 1802; *de la Littérature des Negres*, 1808, in 8°; *de la Domesticité chez les peuples anciens et modernes*, 1814, in 8°; *Essai historique sur les libertés de l'Eglise Gallicane et des autres Eglises*, 1818, in 8°; *Histoire des sectes religieuses*. De eerste uitgave van dit laatste werk werd in het jaar 1810 in beslag genomen en in het jaar 1814 aan den schrijver teruggegeven. Hij gaf hetzelfde destijds uit; het bestond in 8°. In het jaar 1828 liet hij een begin eener nieuwe uitgave in het licht verschijnen, van welke hij in 10 boeken 5 deelen gegeven heeft. Men meent dat er nog een deel zijn moet; wij weten niet dat de schrijver daarvan het afschrift heeft achtergelaten, alsmede dat van de voorrede, welke aan het eerste deel ontbreekt. Dit werk is vol van nasporingen, maar levert niets zakelijks op, en de daadzaken worden in hetzelfde met eene aanstotelijke verwarring opeengestapeld. Het artikel over de *Theophilantropie* is fraai genoeg en afzonderlijk herdrukt geworden. In het jaar 1825, werd de heer *Gregoire* met zijnen vriend *Lanjuinais*, de uitgever van het werk, getiteld *Vie ou memoires de Scipion de Rivoli*, door de *Potter*; 4 deelen in 8°; men heeft alle redenen, om zich te verwonderen, dat een priester de uitgever van een zoodanig werk word. Eindelijk heeft hij, sedert de laatste omwenteling, in het licht gegeven *Considerations sur la liste civile*, een stukje in 8°. Wij laten onderscheidene stukjes en kleine werkjes, welke van een minder belang zijn, achterwege; wij zullen echter nog aanhalen *Observations critiques sur la Constitution de Barlow*, 1809.

Men moet bekennen, dat de schriften van den heer *Gregoire* over het algemeen weinig smaak, critiek en methode opleveren; de overdrijving en het Neologismus heerschen er in. De schrijver spreekt er al te dikwijls in over zich zelf en zijne vijanden; hij doet verklaringen van zijne liefde ten hunnen opzichte, maar hij behandelt hun ten gelijken tijde met hoogmoedigheid en verbittering. Hij beklagt zich dikwijls over de vervolgingen, welke hij ondergaat, en hij genoot echter een lustrijk bestaan. Hij was zeer vooringenomen tegen restauratie, die hem een pensioen van 24,000 franken had nagelaten, hetgeen hem echter niet balettéde om te klagen tegen de sinecuren en overgrooten gunsten.

De heer *Gregoire* had in 'Engeland en Duitschland ook in Nederland, alwaar hij in persoon kennis kwam maken met de jansenisten, gereisd, en had eene fraaije bibliotheek verzameld, vooral met betrekking tot de geschiedenis der Kerk. Hij bewaarde de constitutionele archieven en hij had zich voorgesteld om de geschiedenis der geestelijkheid, gedurende de omwenteling, uit te geven; hij had daartoe talrijke materialen bijeenverzameld.

Men weet, dat hij in al zijne, sedert 30 jaren uitgegeven geschriften, den titel van oud bisschop van Blois voerde; hij was bijzonder aan dezen titel gehecht, die hem evenwel niet toekwam. De burgerlijke constitutie der geestelijkheid, krachtens welke hij bisschop geworden was, duidde hem niet anders aan als onder den naam van zijn departement. Ook studeerden de heer *Gregoire* en deszelfs ambtgenooten zich niet anders; maar in het jaar 1795 kregen zij eenen walg van hunne rivieren en bergen en namen den naam hunner steden aan, zonder twijfel opdat men hun zoude verwarren met de bisschoppen der oude regering, van welke zij echter veel kwaad zeiden.

LETTERKUNDIGE AANKONDIGINGEN.

132. * * Bij *A. SCHIKHOFF*, Boekdrukker en Boekverkooper te Utrecht, is van de Pers gekomen en alom verzonden: 1° *Introductio ad Sacram scripturam*. Editio nova, aucta et emendata. Prijs 75 cents. — 2° *Compendium Historiae ecclesiasticae*. Editio nova, aucta et emendata. Prijs 75 cents. — 3° Onuitgegeven Brief van FENELON, Aartsbisschop van *Kamaryk*, aan een Lid der Utrechtsche Kerk, over de geschillen dier Kerk, met den HEILIGEN STORL, met aanwijzing der te nemene maatregelen, om die te vereffenen. Prijs 30 cents. — 4° Instelling, Voorregten en Aflaten van het BROEDERSCHAP, van Onze Lieve Vrouwe des Bergs CARMEL of den H. SCAPULIER; met goedkeuring. Prijs 15 cents.

Bij bovengemelden uitgever is, in het Nederduitsch, ter Persse, HET KLEINE OFFICIE, of de Kleine Getijden der Heilige Maagd MARIA, voor het geheele jaar. — Ook staat nog open tot ultimo jaar 1831, de intekening op het werk *Recherches Philosophiques*, etc., par M. DE BONALD; tot den prijs van f 5 - 00 per exemplaar. In 2 tom.

132. * * Bij de Gebroeders LANGENHUYSEN, Boekhandlaren te 's Bosch, in de *Apostolische*, is van de Pers gekomen en thans verkrijgbaar:

I.

NECROLOGIE of korte Levensschets van Wijlen den Hoogwaardigen Heer **ANTONIUS VAN ALPHEN**, Vicaris-Generaal Apostolijk van het Bisdom van 's Hertogenbosch. Prijs 10 cents.

II.

LIEFDERIJKE RAADGEVING AAN DE OUDERS, benevens den Gebed om dagelijks het heil hunner kinderen, die in deze noodlottige tijden zoo ligtelijk op het pad des verderfs geraken, van JESUS CHRISTUS af te smeeken. Met het motto: «Die de roede spaart haat zijnen zoon: maar die hem lief heeft, onderwijst hem naarstiglijk.» SPR. SALOMON, XIII. (Kerkelijk goedgekeurd.) Prijs 10 cent.

BEKENDMAKING.

124. * * *J. CORPENS*, Boekdrukker en Koffijhuishouder alhier, geïnformeerd zijnde, dat men alom heeft verspreid, dat hij, bij het beginnen van deszelfs Koffijhuis, zijne Drukkerij zoude afgeschafte hebben, vindt zich in zijn belang verplicht, door deze te annouceren, dat hij nog op denzelfden voet zyns DRUKKERIJ continueert, en niet zal ophouden door eene civiele en prompte bediening zich bij zijne gerespecteerde begunstigers aan te bevelen. 's Hertogenbosch, den 9 Juny 1831.

PRIJZEN DER GRANEN.

EINDHOVEN, 14 Juny.

Tarwe,	} het nederlandsch mud:	} 0-00 à 0-00.		
Rogge,			} 7-50 à 0-00.	
Beekweit,				} 7-50 à 0-00.
Haver,				
Het nederlandsch pond boter.	} 0-66 à 0-64.			
De vier nederlandsche ponden roggebrood		30 cents.		